Francisco
Delicado

Portrét pěkné Andalusanky

Tato kniha vychází s finanční podporou
Ministerstva kultury ČR.

© Rubato, 2020
Translation, Commentary & Bibliography © Jiří Holub, 2020
ISBN 978-80-87705-80-3

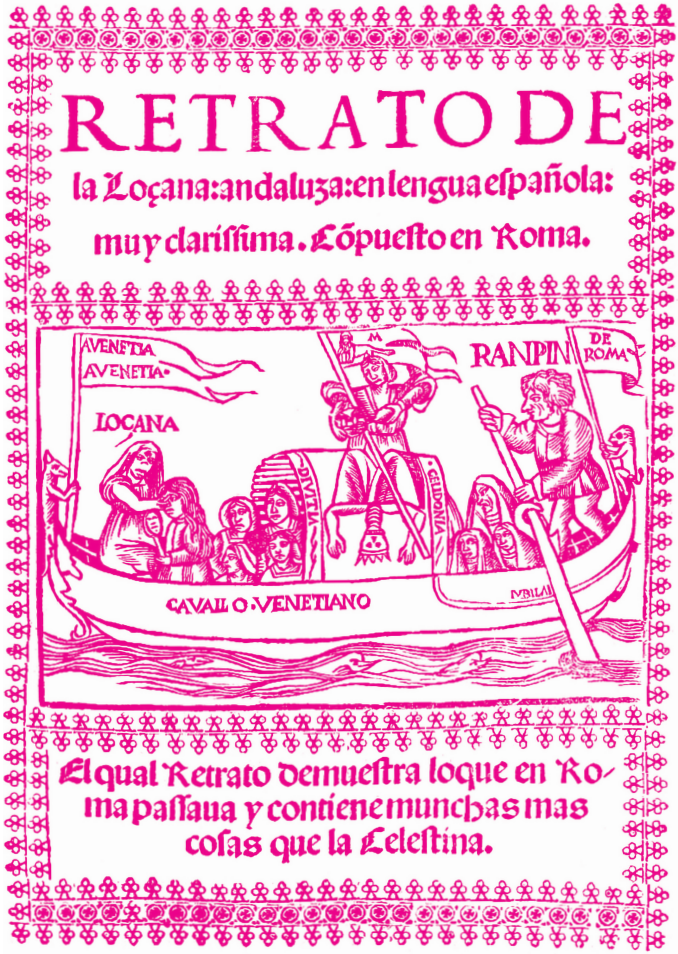

[PORTRÉT PĚKNÉ ANDALUSANKY V NEJJASNĚJŠÍM
JAZYCE ŠPANĚLSKÉM. VYHOTOVEN V ŘÍMĚ.
KTERÝŽTO PORTRÉT UKAZUJE, CO SE V ŘÍMĚ DĚLO,
A OBSAHUJE TOHO MNOHEM VÍC, NEŽ JE V *CELESTINĚ*.]

[LOSÁNINA DOMÁCNOST A OSEL]

Jasnosti, protože vím, že Vaše Ctihodnost s potěšením naslouchá, když se hovoří o milostných záležitostech, jež každému působí rozkoš, a že nanejvýš ráda slyší, když se vypráví o osobách, které uměly přijít na nejlepší způsob, jak věci lásky spravovat, a poněvadž se ve své době můžete těšit z osoby, která pro sebe a své souputnice – jež v svém rozpuku působily v tomto živném městě – provozovala s podivuhodným důmyslem, protřelou dovedností a náramnou horlivostí (zatímco stud a svědomí se jí potloukaly bůhvíkde) společně s jedním svým bývalým sluhou (jak povíme níže) řemeslo oné ženy, která pobývala v Salamance za časů papeže Celestýna druhého, proto jsem tento portrét určil Vaší Ctihodnosti, aby mi její navýsost ušlechtilá tvář projevila přízeň a já mohl tento portrét pěkné Andalusanky Losány zveřejnit. A nechť Vaše Ctihodnost ví, že vypovím jen to, co jsem slyšel a viděl, a proviním se tak méně než Iuvenalis, neboť ten psal o tom, co se v jeho době dělo. Pokud se někdo časem podiví, že jsem se pustil do takovéto látky, tehdy mu odpovím, že *epistola enim non erubescit* a že stejně jsou pryč doby, kdy byli ceněni ti, kteří dělají něco záslužného. A jak praví královský kronikář Fernando del Pulgar, takto zapomenu na bolest. A rovněž abych připomněl mnoho věcí, které se za našich časů dějí a současníkům neslouží ke cti ani nejsou zrcadlem pro budoucí pokolení. A takto jsem nazřel, že mým záměrem je skutečnost nepodávat zcela syrovou, neboť i svatí mužové četli smyšlené příběhy, aby se něco dozvěděli a jindy aby se pobavili, a z květů trhali ty nejlepší. A protože každý portrét potřebuje nalakovat, prosím

Vaši Ctihodnost, aby mé vůli vyhověla, poručila mu lak dopřát a doporučila důvtipným čtenářům potěšení a zábavu, jež jim čtení Losány může poskytnout.

¶Stručný obsah, v němž se postihují všechny jednotlivosti, které budou v přítomném díle.

[Mars]

Nejprve se zmíní její město, vlast a rodokmen, pak úspěchy, nezdary a zvraty, dále její způsoby, postupy a styky, její obchody, praktiky a konec, protože tohoto portrétu si užije jen ten, kdo ho přečte celý.
Autor si vymiňuje, že nikdo nepřidá ani neubere slovo, myšlenku či řeč, neboť zde jsem se necvičil v krasomluvě, ani jsem neopisoval z knih, ani jsem nekradl sentence, protože k tomu, aby byla řečena pravda, není zapotřebí sentencí,

jak praví Seneca, a ani o jméno mi nešlo. Jen jsem chtěl vypodobit mnoho věcí tím, že vypodobím jednu, a vypodobil jsem to, co jsem viděl, že by se vypodobit mělo, a díky následujícímu přirovnání pochopíte, že mám pravdu.

Všichni řemeslníci, kteří pracují na tomhle světě, si přejí, aby jejich díla byla dokonalejší než všechna ostatní, jaká kdy byla. A ze všech řemeslníků je to nejlépe vidět u malířů, protože když tvoří portrét, usilují a namáhají se vyjmout ho z lůna přírody. A nespokojí se jen s tím, že se na něj sami dívají a srovnávají ho, nýbrž chtějí, aby ho viděli i kolemjdoucí a okolostojící. A každý z nich řekne svůj názor, avšak žádný se nechopí štětce a nebude ho opravovat. To může jen malíř, který slyší a vidí mínění každého z nich a bude ho tak opravovat také spíše podle toho, co vidí, než podle toho, co slyší. Mnoho řemeslníků toto udělat nemůže, protože poté, co si uříznou materiál a dají mu formu, nemohou ho již bez újmy opravit.

A protože tento portrét je tak věrný, že z těch, kteří poznali Losánu v Římě nebo mimo něj, není nikdo, kdo by jasně neviděl, že obráží její úkony, pohyby a slova, neboť rovněž jsem se snažil nenapsat jedinou věc, kterou bych na své předloze pracným zkoumáním jejího zevnějšku i vnitřku nevypozoroval. A jak jsem se na ni díval, viděl jsem to všechno mnohem lépe, než to já nebo někdo jiný svede kdy vypsat, a pravím tedy to, co řekl filosof Aischinés, když četl řeč či obžalobu, kterou proti němu sepsal Démosthenés. Protože ji nemohl přednést s tak mohutnou výmluvností, jakou zmíněný Démosthenés vládl, pronesl:

„Jak by to teprve zapůsobilo, kdybyste slyšeli přímo jeho?“ (*Quid si ipsam audissetis bestiam*?). A z tohoto důvodu se bude vyprávět, že Losána toho uměla mnohem víc, než dávala najevo. A protože jsem sám mnohokrát viděl, že měla dost umu a nadání na to, aby mohla lovit bez tenat a osedlat si i toho, kdo si o sobě myslel kdovíco, dělal jsem, co jsem mohl, aby se nezapomnělo, že by byla na místě vyšším, než je pranýř, lépe vypodobněna než zde v tomto díle.
A poněvadž jsem ho nedokázal vykreslit lépe, nechci, aby kdokoli mu cokoli přidával nebo ubíral, protože kdo si ho prohlédne, nalezne na konci to, co chybí na začátku. Ze sebemenší maličkosti se totiž dá pochopit mnohem víc, stejně jako se v gregoriánském chorálu z jedné slabiky odvodí celá melodie. A kdo bude činit opak, nechť je navždy zamilovaný a nikým nikdy milovaný. Amen.

PRVNÍ ČÁST

¶POČÍNÁ SE PŘÍBĚH ČI PORTRÉT, JENŽ BYL VYŇAT
Z LŮNA LOSÁNINY MATRIKY A BYL ROKU TISÍCÍHO
PĚTISTÉHO DVACÁTÉHO ČTVRTÉHO, TŘICÁTÉHO DNE
MĚSÍCE ČERVNA VYHOTOVEN V ŽIVNÉM MĚSTĚ ŘÍMĚ.
A JEŽTO MUSEL BÝT ROZDĚLEN DO KAPITOL,
ČLENÍ SE NA MAMOTREKTY, NEBOŤ SE TO
PRO PODOBNÉ DÍLO LÉPE HODÍ.
¶MAMOTREKT PRVNÍ

[MARTOS A CÓRDOBA]

Losána byla rodnou krajankou Seneky, za nímž nezaostávala ani co do inteligence, ani co do prohnanosti. Už od dětství vynikala velkou duchaplností, pamětí a bystrostí a rodiče ji

měli moc rádi za to, jak pohotově jim uměla vyhovět a potěšit je. Když otec zemřel, nezbylo jí nic jiného než rodiště společně s matkou opustit. To byl také důvod, že poznala a viděla mnoho španělských měst, městeček a vesnic, které si dodneška téměř všechny pamatuje. A vynikala takovým intelektem, že svou matku skoro mohla v jejích zástojích zastupovat. Vždycky když jí matka poručila, aby vykonala nějakou pochůzku, ruče tak učinila. A když matka vedla při v Granadě, měli tam Losánu za dokonalou obhájkyni a budoucí prorokyni. Jakmile ta záležitost byla vyřízena, nechtěly se vrátit do rodného města a rozhodly se, že se usadí v Jerezu a že se předtím ještě staví v Carmoně, neboť se praví, že kdo do Jerezu přes Carmonu jde, na toho si pak už nikdo nepřijde.

Tam jí matka chtěla ukázat, jak se tká, neboť toto řemeslo jí nešlo tak dobře jako spřádání a osnování, jež jí natolik utkvěla v hlavně, že je nemohla zapomenout. Tam se stýkala s lidmi, kteří ji pro její krásu a půvab milovali. Takto bez matčina svolení jednou skočila přes zeď a spustila se jí z přirození první krev. Jakmile byla matka mrtvá a z ní se stal sirotek, odešla do Sevilly, kde našla jednu příbuznou, která ji nabádala: „Holka, buď hodná a uděláš v životě štěstí.“ Také se jí ptala na dětství, jak byla vychována, co umí a čím ji může vychválit před těmi, kteří ji poznají. A Losána jí takto odpověděla: „Milá teto, ráda bych, abyste

sama viděla, co dovedu, neboť když ještě žil můj otec, podstrojovala jsem mu samé lahůdky, na kterých si pochutnával, a nejen on, ale i celé naše příbuzenstvo. To když se nám dařilo, měli jsme všechno, co jsme potřebovali, a ne jako teď, kdy z nouze nemáme k obědu nic teplého do žaludku. Tehdy nám povzbuzovalo chuť koření, dneska hlad, tenkrát jsem se starala o blaho naše, dneska o cizí."

¶MAMOTREKT II.

TETA NA TO ODPOVÍ:

Už je to, holka, víc jak třicet let, co jsem tvého otce neviděla. Byl ještě malý kluk, když odtud odešel. Potom jsem se dozvěděla, že se z lásky oženil s tvou matkou. A na tobě vidím, že tvoje matka byla krásná. Losána.) Na mě? Spíš než matce jsem podobná babičce. Kvůli ní mi taky dali jméno Aldonsa. A kdyby babička žila, uměla bych toho mnohem víc, než umím. Vždyť to ona mě vedla k vaření a pod jejím vedením jsem se naučila, jak se dělají nudle, smažené masové taštičky, kuskus s cizrnou, nastavovaná, dušená nebo zahuštěná rýže i kulaťoučké masové koule s koriandrem. Uměla jsem je tak, že se poznaly mezi stem jiných. Vždyť také otec mého otce, tedy váš otec říkával: „Tyhlety kuličky hnětla moje holčička Aldonsa!" A že bych snad neuměla naložit a upéct maso? Všichni ti hadráři a hadrníci, co jich jen v Trhovecké ulici bylo, ho chtěli ochutnat, obzvláště když to bylo skopové hrudí. A ten med! Považte, teto, že jsme ho měli z Adamuzu a šafrán z Peñafiele, a vůbec to nejlepší z celé Andalusie se u babičky dalo najít. Uměla jsem smažené medové

lupínky a šátečky, mandlové věnečky, sezamové a konopné pečivo, oříškové cukroví, sladké smaženky a listové pečivo. Chlebové kaše zahuštěné olejem nebo mandlovým mlékem i kaše nezahuštěné, vodnice bez slaniny na kumíně a murcijské zelí na kmíně. U nás okolo horké kaše nikdo nechodil. A že bych neuměla lilkové lečo? Ale kdeže, a jaké! A výtečné zapečené baklažány, do kterých jsem ještě přidala trochu česneku, špetku kumínku a pro chuť octa. Tohle jsem uměla přistrojit i bez toho, že by mi to někdo ukázal. A taky nadívané kozlečí žaludky, zadělávané drůbky a kůzlečí na limetkách. Vynikající maurská jídla, pokrmy ze sušených hejků s rukolou a z mnoha dalších ryb, že bych vám je tu všechny nevyjmenovala. Sladké lektvary, které se pro domácí dělaly ze sirupu a pro návštěvy z medu, a přidávaly se do nich také kdoule, levandule smilovice, hrozny, baklažány a ořechy. A když byl mor, daly se do toho květy ořešáku, a když někdo ztratil chuť k jídlu, dobromysl a máta. A ty husté zeleninové polévky v době půstu! Takové a onaké jsem připravovala tak náruživě, že jsem předčila i Platinovo *De voluptatibus* a Římana Apicia s jeho *De re coquinaria*. A ta matčina máma mi říkávala: „Moje milá Aldonso, pekáč bez pečínky je jak svatba bez muziky." Kdyby se toho dožila, jistě by mě díky tomu, co umím a jak jsem čistá – nehledě na mou krásu –, provdala, a se svou matkou bych se netrmácela cizinou. Takhle jsem zůstala bez věna, protože matka mi odkázala jen tuhletu zahrádku se studánkou, zběhlost v osnování a tenhle člunek, který využiju, až budu mít k tkalcovskému stavu pedály. Teta.) Holka moje, všechno, co máš a umíš, ti bude

věnem a tvoje krása ti najde výbavičku jak vyšitou, Bůh na tebe určitě nezapomněl. Vždyť ten kupec, co sem včera přijel, mi slíbil, že až se vrátí z Cádizu, kam má teď namířeno, zařídí, aby ses ve vší počestnosti vdala. Přál si ale, aby ses do té doby naučila zacházet s jehlou. Losána.) Milá teto, já tady mám s sebou jehelníček, ale jehla nebo špendlík mi chybí. I ten náprstek mám, jen ho nasadit. Tak tedy pokud, teto, chcete, já si s ním dřív, než odjede, promluvím. Když už jsem sirotek, ať si nešlapu po štěstí.

¶MAMOTREKT III.

POKRAČUJE LOSÁNA A PTÁ SE TETY:

Je to támhleten, co se prochází s tím mužem, který hraje na varhany? Pro všechno na světě ho zavolejte! Ach, ten je ale vybavený. Jak krásné má oči a obočí pěkně od sebe. A jak hubenou a šlachovitou má nohu. No ne, on je v trepkách! Ten má ale nohu, tou by se vešel jak do dřeváku, tak do střevíčku. Kdyby si tak svlékl rukavice a já se mu mohla podívat na ruce. Dívá se sem. Mám se vyklonit? Teta.) Ne, holka, ne, dolů půjdu radši já. On pak za mnou přijde, aby si popovídal, a teprve až bude dole, přijdeš ty. Pokud na tebe promluví, sklopíš hlavu a budeš mlčet. A jestliže tě vyzvu, abys mu něco řekla, způsobně k němu přistoupíš a ukloníš se. A když tě bude chtít vzít za ruku, ustoupíš o krok zpátky. Říká se přece: „Ukaž muži přadýnko, ale jenom malinko." Takhle se vybarví a my poznáme, co má za lubem. Losána.) Vidíte ho? Jde sem.
Kupec.) Copak chcete? Teta.) Být vám k službám a jen hledět na vaši spanilost, Diomede z Ravenny. Kupec.)

Ano, tak se jmenuji. Nu ale ovšem, matko, vždyť jsem se chtěl podívat na tu vaši neteř. Věřte mi, že to bude pro její blaho a štěstí, a vy také nepřijdete zkrátka. Teta.) Není teď upravená a ustrojená, avšak aby Vaše Milost viděla, jakou krásou je obdařena, poručím jí, aby sem snesla stav, a vy sám uvidíte, jak umí tkát. Diomedes.) Ať tedy nemešká! Teta.) Aldonso! Holčičko! Pojď sem dolů, ať na to líp vidíš! Losána.) Já tady vidím dobře, tetinko, vždyť mám jako správná Córdobanka protřelý zrak. Pořád mi ale ke stavu chybí pedály. Teta.) Tak pojď dolů, holčičko, zde tento urozený pán si přeje, abys mu utkala stuhu, pedály ti k tomu obstaráme. Pojď sem a ukloň se tady pánovi. Diomedes.) Jaká to urozená dáma! Nenechte ji odejít, matko, snažně vás prosím, poručte jí, ať mi něco řekne. Teta.) Promluv si s pánem, holčičko, já se hned vrátím.
Diomedes.) Prozraďte mi prosím své jméno. Losána.) Nechť zhynou nepřátelé Vaší Milosti! Jmenuji se Aldonsa a jsem poslušna vašich rozkazů a k vašim službám. Diomedes.) Ach, raněn, raněn jsem! Jakýsi váš služebník srdce mi proklál zlatým šípem milostným. Losána.) Žádný div, Vaše Milosti. Jak jste mě zavolal, abych k vám sestoupila, zdálo se mi, že jsem zahlédla jakési pachole se zavázanýma očima. Čímsi na mě vystřelilo a zasáhlo mě do levého prsu. Diomedes.) Takový lučištník to je, paní, že nás jedinou střelou ranil oba. A hleďme, v jednom srdci dvě duše sídlí! Ach, Diano! Ach, Kupide! Pomozte svému služebníkovi! Pokud to, má paní, s pomocí učených lékařů nevyhojíme, strachuji se o naše zdraví. A protože

teď mířím do Cádizu, snažně vás prosím, abyste se tam vydala se mnou. Losána.) S vámi půjdu až na kraj světa. Tetu ale nechme nahoře. Když tolik chtěla mé štěstí, budu navždy jenom vaše.

Teta.) Aldonso! Holčičko! Copak děláš? Kde jsi? Ach já nešťastnice hříšná! Muž pro ženu opustí otce i matku a žena kvůli muži zapomene na své hnízdo. Ach má holčičko! Kdybych si tě jen pořádně prohlédla, hned by mi došlo, že mě musíš oklamat. Ty ale za to nemůžeš, to všechno já, vždyť když už jsem měla hubku, i křesadlo jsem si našla. A podívejme se, to je peněz! Když na ně tak koukám, napadá mě, že ona sama ze mě udělala kuplířku. Ale jdi si, jdi, však ty skončíš zrovna tak!

¶MAMOTREKT IIII.
POKRAČUJE AUTOR.

Když byli spolu v Cádizu a Diomedes zkusil, jakou chuť má jeho paní, zda to má raději vařené nebo spíš pečené, počal s ní nakládati tak, aby jim to spolu dlouho vydrželo. A jak pozoroval její krásné tělo a ztepilost její postavy a kvitoval břitkost, kterou ji obdařila její vlast a plémě, každým dnem mu v srdci rostla láska a on se rozhodl, že ji neopustí. Když se svým zbožím obchodoval v Levantě (jeho otec byl totiž jedním z nejpřednějších italských kupců), vzal s sebou i svou tolik milovanou Aldonsu a učinil ji podílnicí všeho, co měl. A ona byla navýsost spokojená, neboť na svém drahém milovníku Diomedovi shledávala všechny případky a partie ušlechtilého muže a na všech jeho údech

takovou krásu, až se jí zdálo, že si příroda pro sebe nenechala nic, čím by jejího drahého milence neobdařila. Proto také hleděla mu být hned a plně po vůli.
A protože svou jedinečností předčil ostatní obchodníky, byla u nich neustále spousta ušlechtilých a urozených lidí, kteří když viděli, že Aldonsa má vše, co mít má, že i bez učitele je důvtipná a umí si poradit, má pochopení pro věci nepatrné, jakož i náležitě chápe věci velké a těžko pojatelné, radostně pozorovali, jak jí slova plynou ze rtů. Vynikala nade všemi natolik, že široko daleko nebylo žádné druhé, které by si více cenili, a nemluvilo se o ničem jiném než o tom, jak pěknou má tvář a jak pěkné má všechny údy. A když seznali, že je pěkná od přirození, už ji nikdo z nich neznal pod jejím jménem a neříkal jí Aldonsa, nýbrž mluvili o ní jako o Losáně, což španělsky znamená Pěkná. Nehovořili tak o ní jen mezi sebou, ale jméno Losána se rozneslo a proslavilo i mezi tamějším lidem. A pokud byla v tom kraji dobře známa, ještě mnohem více proslula v dalších oblastech. A ona se usilovně snažila, aby viděla a poznala vše, na co jí nadání stačilo.
Když byli na Rhodu, její drahý Diomedes se na ni obrátil se slovy: „Nerad bych, má paní, kdyby se ti cesta do Levanty nezamlouvala. Pro mě ale není zbytí, musím sloužit svému otci a poslouchat ho a on mi nařizuje, abych se do Levanty vydal. Prochodím celou Berberii a hlavně kvůli různým obchodním jednáním se tam budu nucen déle zdržovat a nevrátím se hned tak brzy, jak bych si přál, protože jen ve městech, o nichž teď uslyšíš, budu muset být ne měsíce, ale roky, jako tomu

bude v Alexandrii, Damašku, Damiettě a Bejrútu, potom také částečně v Sýrii, na Kypru, v Káhiře a na Chiu, v Konstantinopoli, Korintu, Thesálii, Boiótii, na Candii, v Benátkách a ve Flandrech a i na jiných místech, která uvidíš, budeš-li mi dělat společnost." Losána: „A kdy hodláš vyrazit? Opravdu totiž nezamýšlím, že bych se domů vrátila pro závojíček."
Vida Diomedes, s jakým odhodláním a jak pádně a rázně mu odvětila, velice se zaradoval a požádal ji, aby se vynasnažila a neopouštěla ho kvůli jinému, stejně jako i on se bude snažit, aby nepojal jinou ženu než ji. A oba se spokojeně vydali do Levanty a putovali do všech těch končin, kde měl vyřídit své záležitosti. A velmi dobře se o ni staral a také jeho sluhové a otrokyně o ni velmi pečovali a hleděli si jí. A že by si jí snad nehleděli a neopečovávali ji jeho přátelé? Povězme dále, že když putovali po zemích, o nichž jsme se zmínili výše, byla to ona, kdo rozkazovala a myslela si, že co nyní má, o to ji nikdo nikdy nepřipraví. A když hleděla na to, jak je pěkná, už si nikoho necenila ani co do významu, ani co do krásy, a domnívala se, že děti, které má od svého milence Diomeda, jí budou věčnou zárukou, že její pýcha a přepych neutrpí újmu a že o to vše nikdy nepřijde.
Když dorazili na Candii, Diomedes jí řekl: „Aldonso moje, jak už sis všimla, můj otec mi přikazuje, abych se odebral zpátky do Itálie. A protože mám srdce vejpůl, z něhož první část patří tobě, neboť jsem nikdy nikoho tak nemiloval, a druhá část náleží tvým dětem, které jsem poslal za otcem, touha mě táhne jak k tobě, kterou miluji, tak k nim, které si přeju vidět. A protože jsem vázán synovskou poslušností,

a tebe přitom nemohu opustit, rozhodl jsem se, že popluju do Marseille, půjdu tam za otcem a promluvím si s ním tak, že rád dá svolení k tomu, abych mohl opět odcestovat do Španělska, kde tě zamýšlím pojmout za ženu. Nemáš-li nic proti tomu, popluj se mnou do Marseille, kde na mě budeš čekat, dokud se nevrátím. Až zjistím, jaká je otcova vůle a jakou lásku chová k tvým dětem, přiměju ho, aby s radostí svolil ke všemu, o co mu řeknu. Takto dosáhneme svého vytouženého cíle.“ Losána: „Ach, velmi ráda půjdu tam, kam mi rozkážeš, můj pane. Vždyť nemyslím ani na své děti, ani na nic jiného, co by naplnilo mé naděje, ale jen na tebe, neboť ty jsi má naděje. A proto tě žádám, abys laskavě se mnou nakládal, jak je ti libo, protože já tě budu vždycky poslouchat.“ Tak dorazili do Marseille. Když se Diomedův otec od svých špehů dozvěděl, že s jeho synem také přijíždí matka jeho vnoučat Aldonsa, tajně ji navštívil a vyhrožoval jí. Avšak Diomedes ji už předtím prosil, aby přijala jméno Losána, neboť jí ho do vínku dal Bůh a mnohem víc se k ní hodí než Aldonsa. Jméno Losána jí také v budoucnu zaručí úspěch. A ona se podvolila všemu, co jí Diomedes přikázal.

Když se jednoho dne Diomedes rozhodl otce opustit, uvrhl ho otec do vězení. A ji, madonu Losánu, svlékli do spodní košile a o všechno obrali. Jen prstýnek se jí podařilo schovat v ústech. Takto byla vydána jednomu lodníkovi, kterému Diomedův otec vyplatil sto dukátů, aby ji hodil do moře, a ona se tam již víckrát neukázala. Jakmile lodník viděl, že jde o ženu, vysadil ji na pevninu a pohnut soucitem dal jí něco svých šatů, aby se mohla obléct. Jakmile jí došlo, jak je

sama a zubožená a kam až ji přivedlo její neštěstí, každý si umí představit, co mohla svými od všech těch trápení zanícenými ústy dělat a říkat. A především se bila do hlavy tak, že ji moc rozbolela, kvůli čemuž, jak povíme níže, se jí na čele udělala hvězda. Nakonec měla to štěstí, že zastihla loď plující do Livorna, a když byla v Livornu, prodala prstýnek a s tím, co za něj utržila, se dostala až do Říma.

¶MAMOTREKT V.
JAK SI UMĚLA ZAOPATŘIT ŽIVOBYTÍ, K ČEMUŽ JÍ BYLO ZAPOTŘEBÍ UCHÝLIT SE K OPOVÁŽLIVOSTI *PRO SAPIENTIA*.

Když Losána vstupovala do živného města s narychlo vymyšleným plánem, co dál, pomyslela si: „Já toho umím hodně. Jestliže se teď ale sama nepřičiním, aby moje znalosti a dovednosti vešly ve známost, nebudou mi k ničemu.“ A protože byla krásná a výřečná a ve vhodnou chvíli uměla půvabně pronést vhodné slovo, ošálila každého, kdo ji uslyšel. A ježto byla zběhlá v řeči i obcování a zhusta se pohybovala ve společnosti toliko urozených osob a byla pamětliva toho, že jen velký přepych, hostiny a rozhazování jí zajistily úspěch, říkala si pro sebe: „Pokud tohle mi bude chybět, je se mnou veta. Copak jsem pořád neslýchala, že krmě není k užitku, když ji nemáš v žaludku?“ A protože byla obdařena bystrýma očima, ďábelským důvtipem a hodně toho znala, jen co viděla muže, hned věděla, co je zač, kolik toho má, co by jí mohl

dát a kolik by z něj dostala. A také pozorovala, jak to dělají ty, které tehdy ve městě byly, a všímala si všeho, co by se jí podle jejího mínění mohlo hodit k tomu, aby byla vždy svobodná a nemusela být na nikom závislá, jak také později uvidíme. A jak vzpomínala na svou vlast, hned chtěla vědět, kdo je tam z jejího kraje, a i když byl třeba z Kastilie, ona předstírala, že přes jednoho svého strýce tam také má přízeň. A pokud to byl Andalusan, tím lépe, a pokud to byl někdo z Turecka, také dobře, protože dávala najevo, že v té zemi dlouho pobyla a je odtamtud, a každého svou skvělou pamětí ošálila. Potkala třeba někoho z Alcalá la Real a hned tvrdila, že tam má sestřenici, a v Baeně jinou a další příbuzenstvo v Luque a v Peña de Martos. Nebo potkala někoho z Arjony a Arjonilly a z Montora a hned všude měla příbuzné a sestřenice. Jen když mluvila o Torre don Jimeno, říkala, že tam má nevlastní sestru, a že když šla s matkou do Jaénu, stavila se u ní a poprvé se jí tam dostalo krup, které snědla s bůčkem.

Když se takto vydávala za krajanku, brzy potkala osobu, která jí vyšla vstříc a poskytla jí pokoj, kde už bydlelo několik hodných španělských žen. Na druhý den se s nimi ale pohádala kvůli džbánku, všechny čtyři srazila ze schodů a šla pryč. Potom se poptávala po čtvrti Pozzo Bianco a sháněla mezi tamějšími kastilskými košilářkami nocleh a nějaké dobré známosti. V té době bývala v Pozzo Bianco jedna žena z Neapole se synem a dvěma dcerami, jejichž řemeslem byla výroba sublimátového líčidla, zvláčňujících balzámů, holicích krémů, voskových mastí, vytrhávání obočí, krášlení nevěst a příprava pleťových masek z kandysového cukru

a cicimkové vodičky a někdy i příprava svěračů. Dalo se u nich najít všechno, co k jejich řemeslu patří, a co neuměli, to se naučili od židovek, které tuhle živnost také provozovaly, jako byla židovka Mira, která pocházela z Murcie, Engracia, Perla, Džamila, Rosa, Kufa, Cynthia a Alfarutia a také jistá židovka ze čtvrti Borgo, která byla nejzručnější a měla nejvíc zakázek. Musíte si však uvědomit, že Losána v tomto řemesle všechny předčila, protože toho uměla víc a lépe než všechny dohromady. Můžeme tedy tvrdit, že za našich časů není nikdo, kdo by toto řemeslo ovládal lépe a vydělával na něm více než Losána, která, jak povíme níže, vynikala mezi všemi ostatními stejně jako Avicenna mezi lékaři. *Non est mirum acutissima patria*.

¶MAMOTREKT VI.
JAK BYLA V POZZO BIANCO POZVÁNA K JEDNÉ KOŠILÁŘCE.

Když ji viděla jít kolem jedna vdova ze Sevilly, pozvala ji k sobě a zeptala se jí: Nejste vy Španělka? Copak tu hledáte? Losána.) Ano, i když jsem oblečená po janovsku, jsem Španělka z Córdoby. Sevillanka.) Z Córdoby? Pro pána krále, tam má tady každá z nás nějakého příbuzného! A v jaké čtvrti jste bydlela? Losána.) V Koželužnách. Sevillanka.) No to snad není možné, vždyť zrovna tam se jedna moje sestřenice provdala za bohatého koželuha! Takovou z vás mám radost, že musím hned zavolat svoji córdobskou sestřenku Terezu, aby se na vás přišla podívat. Mencío, holčičko, běž a zavolej tetu. A taky Beatriz z Baezy a Marinu Hernándezovou, ať

Francisco Delicado
Portrét pěkné Andalusanky

Ze španělského originálu *Retrato de la Loçana andaluza*
podle edic uvedených v bibliografii přeložil
a komentář a bibliografii vypracoval Jiří Holub
Jazyková redakce překladu Josef Prokop
Jazyková korektura Petr Janus
Obálka, grafická úprava a sazba JT
Vydalo nakladatelství RUBATO v Praze roku 2020
Vytiskla TISKÁRNA PROTISK, s. r. o., České Budějovice
První vydání
ISBN 978-80-87705-80-3

RUBATO
Sarajevská 8
120 00 Praha 2
www.rubato.cz
studio@rubato.cz